

Abonnement pour un an:

250 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse:

Idjtihad Constantinople

Téléph-St, 865

XXème ANNÉE

1 Janvier 1925 — No 173

اِجْتِهَاد

فلسفی ، اجتماعی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آونمازہ : سالہی [۲ نسخہ]

داخلہ : ۲۰۰ خارجیہ : ۲۰۰

۱/۲۰۰ اضافی کاغذی ہر د

ادارہ : خا . ی

چھاپ : « اجتہاد » گاہی

تلف : ۸۰۵

بکر منجی سنہ

نومبر : ۱۷۳ - ۱ کانون ثانی ۱۹۲۵

و کوچو کدر. بو مختصری معرفت اهلندن دریغ ایتمه مألنده اولان ییتنده (حافظ) بوندن باشقا برشمی سویله مشدر؟ شرق عصر لرجه اول دونکی و بو کونکی انکلتزه قفاسیله دوشونیورمش دیمکدر. فقط آه نه اولدی؟ بز نه اولدی؟ نه در بو مشئوم رجعت و انقلاب!

نزهت ثابت، غربک لاعلی التعین بر مملکتنده بویله می اولور و بویله می اولوردی؟ کچن سنه بو وقتلر آق جکرلری ذروه لرندن تلین ایتمه و کندیسسی عادتاً اولمه یه باشلامشدی. اینی بر ساناتور یومده، کچن قیشی و بو قیشی اسویچره نک داووس ساناتور یومنده کچیرمه لی ایدی. بونی یامق ایچون اوندۀ اقتدار مالی و بونی بر مشترک معاونت احباب صورتنده حیز فعله چیقارمق ایچون بز دوستلرنده ایسه - اوتانه رق ویا اوتانیه رق سویله مه لی بم - کافی در جده تماسک و تساند و حس فدا کاری یوقدی. عاجزلر برلشنجه ذی اقتدار اولورلر، بونی بیلمه یین یوقدی. فقط بویله کی یی بر ماقعه تحویل ایده جک قادر، هیچ بر مرزده، قوتلی شائقه و سائقه بولونمادی.

بونلر کافی دکلمش کچی طالعیناب و جسم فضیلت اولان نزهت ثابتك اوزد رینه ۴۵ کونلک مأموریتی وسیله سیله سوء استعمال اسنادانی یاغ دیریلدی. بز نه قادر جاهل قیمت و کافر نعمت مخلوقلر! آمان کیمسه چالما سون دییه، یمک زمانلرینی اونوتان و خسته انی ایما بتندن اولار ق فضلۀ نقدی به محتاج اولدینی حالدۀ علی العاده تغدی دن بیله کندیسینی محروم و ورمک تخریباتی تسریع ایدن نزهت ثابتۀ ایشته بز بو صورتله تشکر ایتدک.

نزهت ثابت بك، اشکجه حربۀ اشتراکمز کونندن اعتباراً عاقبت مشئومه مزی کورمش و مسیبلره بی پروا و هر یرده لعنت او قوم مشدر. بونک ایچون اتحاد جیلرک تعقیباتندن بر آن حضور و آرام کورمه مشدر. متارکیه تقدیم ایدن هفته لر دن برنده نشر ایتدیکی (بو کونک وظیفه سی) عنوانی رساله نزهت ثابت بکک نه بیوک و یوکسک برجسار تله اعتقادی سویلر بر ذکا اولدیغنی کوستریر. هنوز اتحاد حکومتی موجود و آلمانلر استانبولده فرمانفرما ایکن اتحاد و ترقی حکومتته خطاباً سنک کووندیککز آلمانیا و آوستریا مضمحل اولمشدر. مجنون و بدلا قیصر (برلین) ی ترک و فرار ایتک اوزره در. همان انکلتزه و فرانسه یه مراجعت

و اعتراف ذنوب ایده رک صلح منفرد یاپیکز، بونی مطلق بمطلق یاپیکز. دییوردی. رساله نک انتشاری، جان چکشیدیر مکده اولان اتحاد و ترقی حکومتی قود و یرتدی. پولیسلر اوکرینه کلن کیمسه لرک اوزر لرینی آرادیلر. بو صورت و شدتله رساله طوبلاندی. رساله یی مطبعه سنده باصان طابع و مطبعه نک بوتون مرتبیلری بکر آغا بلوکنه نقل و تصدیق اولوندی. محرری آرانور فقط بولونامیوردی. او زمانک پولیس مدیری بدری بك آشالرندن برینه «اونزه تی بردفعه آله کچیر رسه ک قازیقلا یاجغز» دیمشدی. اون اون ایکی کون صوکره ایسه موندروس آطه سنده متارکه نامه امضا ایدیلوردی.

نزهت ثابت بك شیمیدی بو بدبخت وطنک بدبخت طوپراغی آلتنده یاتور فقط بو طوپراغک اوزره ندۀ معمر اولانلرک چوغندن پک چوغندن ده دیریدر، ده ا توانادر و حیات اجتماعیمزده یوکسک و نورلو بر رول ایفا سنده بر دوام در. نزهت ثابت،

«هرکز نمیرد آن که دلش زنده شد ز عشق

ثبتست در صحیفۀ عالم دوام ما.»

دییه بیله جک عالی و پر معالی روحلردن در. نزهت ثابت حیات قومیمزک ساسنده او ییلدیزلردن اولاجقدر که پک چوق سنه لر دن بری منطقی و نابود اولدقلری حالدۀ بر حیات و مشتعیل ایکن نشر ایتمش اولدقلری نور ارضک قارا کلک کیجه لرینی حالا آیدینلا تمقده بولونور. اونک ایصیتان وایشیقلا نان نوری پک چوق زمانلر منجمد و ظلمت زده جانلری حرارت و نور پله اطعام ایده جکدر.

۸ کانون ثانی ۱۹۲۰ اجتهاد ثوی

دوقتور عبدالله جودت

مرحومک (اجتهاد) ایچون یازیش و شیمیدی یه قادر غیر مطبوع قالش اولان شومقاله سنیده اوقوبکز:

فلسفه دوری

صلح سیاسی زده ایسه عقد ایدیله جک. غالب دولتلرک بو کونکی قوه مجتمعه لری بو صاحبک مؤیده سی اوله جق. آلمانلرک، آوستریا لیلرک، تورکلرک... الخ مقدرات سیاسیله لری یکی اساسلره کوره چیزیله جک... پک کوزه ل! فقط صلح اجتماعی نه وقت عقد ایدیله جک؟ روسیه قیامت

یوکسه‌لمه‌مشدر . فقط اودوردیه یوکسه‌بیلیمک ایچون مدھش براتقلاب ایچنده قاینایان ماتلر وار . وبوقاینایش بوتون متلره سرایت ایدوب موزنه پیدا ایدنجه‌یه قادر قورقارمکه بر ایکی بطن کچه‌جکدر .

بو دوره قرتک داها قیصه‌سورمک احتمالی ده‌واردر . بونک ایچون‌ده بوتون عالم‌لرک، فیلوزوفلرک، اجتماعیاتجیلرک برلشمسی . مقدرات بشریه اوزرنده عمومی بر پروگرام وجوده کتیرلمسی و هر درلو وسائط تلقینیه ایله متلرک حیات معنویه‌سنه صاحب اولمسی لازم‌در .

بن تمامیه قائمکه ، بشریتک بوکونکی کرلیکی ، عالم وفیلوزوفلرینک « مسکنت وعطالتندن » نشئت ایتمشدر . اکر عالم و فیلوزوفلر ، سیاسی دهنیلن محدودالفکر انسانلرکی فعال‌وعزمکار اوله‌یدیلر ، اوله‌بیله‌یدیلر ، بشریت بوکونکی دوره‌سنی شه‌سزبرچوق عصرلر اول کچیرمش بولونوردی . فقط آرتق بشریت مضطربه‌نک سفالتلرینه نهایت ویرمک زمانی کلشدر . فیلوزوفلر وعالم‌لر مسکنت وعطالتندن قورتولمالی ، سیاسی دولتلرک یاننده ، علمی دولتلر کتیرمه‌لی و بر « علم‌بایختتمده » برلشهرک‌دین ، ملیت ، عنعنه‌کی قیود تاریخیه‌دن آزاده بر انسانیت ایچون . . . اساسلی خطرلر چیزمکه چالشمالی‌در .

حادثات سیاسی‌ه واجتماعیه ناصل جریان ایدرسا ییتسون ، آنجق بویله بر تشبک نتیجه‌سنددرکه انسانیت و اخوت انسانی‌ه تأسس اید ، بیلر . . . فلسفه دوری آچیلما‌دن وانسان ، انسان اوله‌رق محاکمه وتبع ایدله‌دن اول انسانیت‌دن و اخوت مللیه‌دن بحث ایتمک آنجق سیاسیله یاراشان بر کونه‌یندکدر .

— ۲ —

تمامیه بونک کی و عینی پرنسپیه استناداً ادعا ایتمک ایسترمکه عثمانیلرک مقدرات مستقلمه‌سنی چیزمک حق‌ده ، فیلوزوفلر مزبور قسه هیچ اولمازسه‌بوکون ایچون متفکرلر . مزکدر . مملکتی (اتحادجی ذهنیتی) دهنیلن چته‌جی ذهنیتندن قورتارماق ایچون ، مملکتک متفکرلری فعالیتیه کلی و علمی بر پروگرام وجوده کتیرمسی ، بونی بوتون وطن چوجوقلرینک روح و ذهننه تلقین ایتلی !
ونهایت تمامیه بیلیملی درکه :

اجتماعیه‌سی نه وقت نهایت بوله‌جق ؟ آلمانیا‌ده باشلایان اختلال حرکتلری ، آوستریایی یتیره‌ن ملی مجادله نه نتیجه‌لر تولید ایده‌جک ؟

صوکر ا مسالت عمومیه‌نک ضابطه‌سنی هانکی دولت درعهده ایده‌جک ؟ بوکون بین‌الملل بر ضابطه‌دن بحث ایدیلور . فقط عجباً بو قوه ضابطه نه‌کی اساسات اجتماعیه و سیاسی‌ه‌نک مؤیدی اوله‌جق . . بین‌الملل اساسات اجتماعیه تعین ایتمه‌دن بویله بر ضابطه وجوده کتیرمک قابل اوله بیله‌جکمی‌در ؟

آوستریا‌ده بوتون اساسات اجتماعیه تزلزله اوغرا‌دی . درت سنه‌دنبری ملیونلره انسانلر ، مال وجان وعرض‌کی مقدساتی هیچه صایغه آیشدی . تاریخک تثبیت وتأیید ایتدیکی بوتون قوتلر کوچوک دوشدی . افکار متوسطه ومحدوده‌یی اعتداله اجبار ایدن قیود اجتماعیه قیریلدی . روسیه وآلمانیا‌ده شدتله ، دیگر مملکتلرده ایچین ایچین مشهود ومحسوس اولان بو خسته‌لق عجباً بشریتک بر درد مشترکی دکلی‌در ؟ وبودرک سرومی کشف ایدیه‌جکمی‌در ! بکاویله کلورکه آرتق مقدرات بشر اوزرنده‌اجرای حکم ایتمک حق سیاست آدم‌لرینک لندن ابدیاً حقیق‌مشدر . لوبیدژورژ ، قلم‌مانسو وهم فکرلرینک تأمین ایده‌جکلری صلح ، موقت بر متارکه‌دن عبارت قاله‌جق‌در .

حقیق صایحی ، فیلوزوف ویلسون وجوده کتیره‌جکدر . فقط فیلوزوف آرقداشلرینی حسن انتخاب ایدمه‌مشدر . داها دوغریسی حادثات ، کندینه لائق آرقداشلر احضار ایدمه‌مشدر . ویلسون صلح‌نک وجوده کلسی ایچون ، انکلتزه حکومتنک باشنده برانکلز فیلوزوف ، فرانسه‌ده ایتالیا‌ده و صرهمسیله بوتون دیگر دولتلرک‌رأس‌کارنده برر فیلوزوف ، برعالم ، بر اجتماعیاتجی بولونمق لزومی واردی . . دیمک ایستیمکه . . ویلسون صلح‌نی آنجق بر فیلوزوفلر قونفره‌سی تأمین ایده‌بیلیدی . فقط بوکا امکان وارمی‌در ؟ انسانی وعادل بر ویلسون ، آمریقا حکومت تجاریه‌سند نه درجه‌یه قدر صاحب کلام اوله بیله‌جکدر . انکلتزه وفرانسه‌ده فلسفه وعلم نه درجه‌یه قدر حاکم اوله‌جقددر . بشریت فلسفه دورینه یوکسه‌بیلشمسی‌در ؟

شیمیدیلک خاییر ! بشریت هنوز فلسفه دوره‌سنه

۱ - فیلوزوفلری عاطل و مسکین بر بشریت ،
بین الملل بار بار لنگ محکومی در .

۲ - متفکر لری عاطل و مسکین بر تورکاک
ملی بار بار لنگ محکومی در .

۱۷ کانون ثانی ، ۱۹۱۸ زهت ثابت

کناه

دیورلر : کوکلردن دوکولن بر سس
که نک صیرنه پندیردی بزی
قارشیق اولارق اک مغرور نفس
تقدیس بورجلودر او مجهول ایزی ؛
قابوچی ، حتی آج ، کلدیم یینه
دوغمدن نوکده قیزیل بر صبح
بیوک جهنمک تک صاحبه
کوزمل بر هدیه کتیردم : کناه !

۲۴ آغستو - ۱۹۲۴ امین عابد

محاضره زراعه

۱۶

تدریسات زراعیه

زراعی تدریسات مسأله سی ، بر مملکتک معارف
سیاستده اُک اول نظر دقته آلتیق لازم کلیر . بالخاصه
تورکیا کی اکثریت خلُق زراعتنه و صنایع زراعیه ایله
باشامایا مألوف و مجبور اولدینی بر یرده ، بو مسأله نک
اهمیتی اوزون سوزلرله ایضاحه لزوم یوقدر . اولکی
محاضره لر مزک برنده ، زراعتک مدنی ، اجتماعی ،
اخلاقی ، سیاسی واداری نه کی شیلرله علاقه دار اولدینی
سویله مش و بونک متکامل بر شکلنه آنجاق علمک ،
مدینتک و ضایعک ایباری کیتمش اولدینی بر مملکتده
تصادف ایدیله بیله جگنی آکلامش ایدک . فی الحقیقه ،
مدینتک حال حاضرنده ، تارالری بر سنه اُکوب ،
متنوع محصولاتک طوپراقلدن قالدیردینی قوه انباتیه
و عناصر غذائی بی اطاده ایتمک فکر یله ، ایرته سی سنه

آچیق ناداس حالنده بوش بر اراق کی فائده سنز بر طرز
زراعتدن بحشه قالدیشمق عیشدر و باشقا مملکتلرک رقابت
زراعیه و اقتصادی لری قارشیسنده بویله ابتدائی بر اصول
زراعتله یاشانیلایله جگنی خاطره کتیرمک عفو اولونماز
بر غفلتدر . واسع و قوتسنز طوپراقلدن اُک آز مصرفله
آز چوق بر حاصلات آلا بیلیمکدن عبارت اولان
- زراعت متوسعه - طرزی ، زراعتک بر فن حالی
آلدینی متمدن مملکتلرده یواش یواش اونودیلور
وبونک یرینه ، فنک و وسائط فنیه نک یاردیمیه ، طبیعی
و صناعی کوبره لرله ، طوپراقلرک قوتی محافظه ایدن
وبلکه آرتیران اصول زراعیه ایله ، مصارف استحصال
لیه نک بک زیاده آزالماسنه باعث اولان زراعت میخانیکیه
ایله ... اُک آز بر یردن اُک چوق حاصلات آلا بیلیمک سوزلریله
خلاصه و تعریف ایدیله بیلن - زراعت متکافیه - طرزی
قائم اولور . بو مهم انقلاب زراعی یی تأمین ایدن
سبیلر و سائلر آراسنده - تدریسات زراعیه - مسأله سی
بر تبحر درجه ده کلیر .

زراعتک - کورنه نک - دن عبارت قالدینی مملکتلرده
خلُقک بوندن ایده جکی استفاده نک پک محدود قالا جنی
آشکاردر . بر طوپراغک نه ایچون سورولدیکی ،
قورولاما تعبیر ایدیلن و یاز موسمنک صیجاق کونلرند
یاپیلان ناداسک نه فائده سی اولدینی ، آکیز بوزمانک
نه مقصدله یاپیلدینی .. کی بسیط ایشلردن ؛ طوپراقلر -
ده کی عناصر غذائی نه نک نرهلردن کلدیکی ونه یولده
اکسیلوب آرتدینی ، مختلف حاصلاتک تارالردن نه کی
عناصر انباتیه قالدیردینی ، کیرجک نه دن طولای آزوتی
ماده لرک انحلالنه خدمت ایتدیکی ، طوپراقلر - استحاله
سورجیه - نک حصونه کونشک ضیا و حرارتی درجه -
سندنه متنوع باقته ریلرک ناصیل چالیشدیقلری ... کی
مسائل نظریه و فنیه یه قادر ، زراعتله اشتغال ایدن
وبونکله اُک مکنی بو قارا توپراقلردن چیقارمق ایسته ین
هر آدامک آز چوق بیلیم سی ضروری و طبیعی اولان
شیلری خلقه اوکرده جک و سائلک - تدریسات زراعیه -
تعبیری اطرافنده طوپلان دینی هر کس بیلیر . حیات
خلُقک زراعتله و زراعتله تعلق ایدن صنعتلرله قازان دینی